

אלף • במראית לבי, כמו: (במדבר כד) "אֲשׁוּרְנוּ וְלֹא קְרוּב", כְּלוּמַר: מֵה שְׁלֵבִי רוּאָה לַעֲשׂוֹת. לְמַעַן סְפוֹת הַרְרָה • לְפִי שְׂאוּסִיף לוֹ פְּרָעָנוֹת עַל מֵה שֶׁעָשָׂה עַד הֵנָּה בְּשׁוֹגֵג, וְהֵייתִי מַעֲבִיר עֲלֵיהֶם, וְגוֹרֵם עִתָּה שְׂאֲצָרְפֶם עִם הַמְזִיד, וְאֶפְרַע מִמֶּנּוּ הַכֹּל. וְכֵן תִּרְגַּם אוּנְקְלוֹס: 'בְּדִיל לְאוֹסְפָא לֵה חֲטָאי שְׁלוֹתָא עַל זְדוֹנוֹתָא', שְׂאוּסִיף לוֹ אֲנִי הַשְּׁגָנוֹת עַל הַזְדוֹנוֹת. הַרְרָה • שׁוֹגֵג, שֶׁהוּא עוֹשֶׂה כְּאֲדָם שְׂפוּר שֶׁהוּא עוֹשֶׂה שְׁלֵא מַדְעַת. הַצְמָאָה • שֶׁהוּא עוֹשֶׂה מַדְעַת וּבִתְאוּהָ.

יט לא ייבי יי למשבק לה ארי בכנ יתקף רגזא דני וחמתה בגברא ההוא וידבקון בה כל לוטיא דכתיבין בספרא הדין וימחי יי ת שמה מתחות שמיא:

(יט) **לֹא־יֵאָבֵה יְהוָה סֶלַח לֹא־כִי אֲזוּ יַעֲשֶׂן אַף־יְהוָה וְקִנְאוֹתוֹ בְּאִישׁ הַהוּא וְרִבְצָה בּוֹ כָּל־הָאֱלֹהִים הַפְּתוּבָה בַּסֵּפֶר הַזֶּה וּמָחָה יְהוָה אֶת־שְׁמוֹ מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם:**

כ"ט • **יעשן אף-ה' •** על־ידי פעס, הגוף מתחמם והעשן יוצא מן האף, וכן: (ש"ב כב) "עֲלֶה עֵשֶׂן בְּאִפוֹ", וְאֶף־עַל־פִּי שְׂאִין זֶה לְפָנֵי הַמְּקוֹם, הַפְּתוּב מִשְׁמִיעַ אֶת הָאוֹן כְּדֶרֶךְ שֶׁהִיא רְגִילָה וְיִכּוּלָה לְשַׁמֵּעַ, כְּפִי דֶרֶךְ הָאֶרֶץ. וְקִנְאוֹתוֹ • לְשׁוֹן חֲמָה, אֲנַפְרַטְמִנ"ט, אֲחִיצִית לְבִישַׁת נִקְמָה, וְאִינוּ מַעֲבִיר עַל הַמַּדָּה.

אשל אברהם - הרב אלאשולי

יוצא עשן מנחיריו, וזהו כל לשון "חרון אף", שהאף נוחר ומעלה הבל (רש"י ש"ב שם). וראה גם רש"י תהלים עד, א: "יעשן אפך - כל הכועס נחיריו מוציאים עשן".
ואף-על-פי שאין זו לפני המקום - שאין לו גוף ולא דמות הגוף.
הפתיב משמיע את האון כדרך שהיא רגילה ויכולה לשמע, כפי דרך הארץ - ראה גם רש"י שמו"ט, יח: "לשבר את האון מה שהיא יכולה לשמוע, נותן לבריות סימן הניכר להם .. אנו מכנין ומדמין אותו לבריותיו, כדי לשבר את האון מה שיכולה לשמוע". וברש"י שם לא, יח: "הכתיב מנוחה לעצמו, לשבר האון מה שהיא יכולה לשמוע". ועוד.
וקנאותו - לשון חמה, **אינפרינמני"ט -** enprenment, שורש הלשון הוא לשון אחיזה (מכאן נובע לשון "אחיזה" בפירוש רש"י בכל מקום שנזכר נקמה וקנאה). וגם במוכח התלקחות, לכן יש לתרגמו: התלקחות או להיטות (מעייני אגם).
אחיות לבישת נקמה ואינו מעביר על המדה - כל לשון קנאה הוא המתחרה לנקום נקמת דבר (רש"י במדבר כה, יא). תורה כ

והייתי מעביר עליהם, וגורם עתה שאצרפם עם המזיד - זהו פירוש "את הצמאה", עם הצמאה (רחבי), והצמאה הוא העושה במזיד, כדלקמן.
ואפרע ממנו הכל. וכן תרגם אוונקלוס: "בדיל לאוספא לה חטאי שלותא על זדונותא", שְׂאוּסִיף לוֹ אֲנִי הַשְּׁגָנוֹת עַל הַזְדוֹנוֹת. הַרְרָה - שׁוֹגֵג, שֶׁהוּא עוֹשֶׂה כְּאֲדָם שְׂפוּר שְׁלֵא מַדְעַת. הַצְמָאָה - שֶׁהוּא עוֹשֶׂה מַדְעַת וּבִתְאוּהָ. - תִּקֵּן בְּזֶה כְּמָה עֵנְיָנִים: א) פִּירֵשׁ "סְפוֹת" לְשׁוֹן הוֹסְפָה. ב) שְׁנָה מֵלֵת "סְפוֹת" וְאָמַר: "לְפִי שְׂאוּסִיף", מִפְּנֵי שֶׁ"סְפוֹת" מֵלֵת מְקוֹר. ג) הוֹסִיף מֵלֵת "לוֹ" וְאָמַר: "לְמַעַן שְׂאוּסִיף לוֹ", כִּי לוֹלֵא זֶה מִשְׁמַע שְׂאוּסִיף הַשְּׁגָנוֹת עַל הַזְדוֹנוֹת לְכֹל הַעוֹלָם בְּכֻלָּל. ד) אָמַר "שְׂאוּסִיף לוֹ פוּרְעָנוֹת מֵה שֶׁעָשָׂה בְּשׁוֹגֵג", וְלֹא אָמַר: אוֹסִיף לוֹ הַשְּׁגָנוֹת עִם הַזְדוֹנוֹת, מִפְּנֵי שֶׁ"לְמַעַן סְפוֹת" הַשְּׁגָנוֹת עִם הַזְדוֹנוֹת, עָלוּל לְהַתְּפָרֵשׁ שֶׁהִיוּ הַזְדוֹנוֹת כְּשִׁגְנוֹת, או הַשְּׁגָנוֹת כְּזוֹנוֹת, לְכֹן פִּירֵשׁ שְׂאוּסִיף פוּרְעָנוֹת הַשְּׁגָנוֹת עִם פוּרְעָנוֹת הַזְדוֹנוֹת (רא"ם). תורה יט
 (יט) **יעשן אף ה' - על-ידי פעס,** הגוף מתחמם והעשן יוצא מן האף, וכן **"עלה עשן באפו" -** שמואל ב כב, ט. תהלים יח, ט. בן דרף הכועס

יהיה לו, הרי כאן ברפת שלום, וברפת השלום ברכה תחשב לו (רא"ם).
והתברך - בינדירא שי"י - bendira sei, וברך את עצמו.
בלעו, כמו "והתגלח" - ויקרא יג, לג. **"והתפלל" -** מלכים א ח, מב.
בשררות לבי אלף - במראית לבי - ראה גם רש"י ירמיה ז, כד. תהלים פא, יג.
כמו "אשורנו ולא קרוב" - במדבר כד, יח. וראה רש"י ירמיה ה, כו: "ישור - קרוב, כמו אשורנו ולא קרוב". וכן בהושע יג, ז "אשור .. אארוב ואשקוד, כמו אשורנו ולא קרוב". ונראה משום שגם אורב יש בו מענן הבטה, שהרי הוא אורב ומביט.
כלומר: מה שלבי רואה לעשות. למען ספות הרנה - לפי - זהו פירוש "למען". ואין זה מדברי האיש החוטא, אלא הם דברי הקדוש-ברוך הוא (ספר הברוך). שפעלותיו אלו, שהולך אחרי שרירות לבו, הן סבה לי לעשות בן (רא"ם).
שאוסיף - זהו פירוש "ספות". וכן פירש רש"י בישעיה טו, ט. וראה רש"י לקמן לב, כג שפירש מלשון חיבור, וכן פירש בסנהדרין עו, ב.
לו פרענות על מה שעשה עד הנה בשוגג - זהו פירוש "הרנה", וכדלקמן.